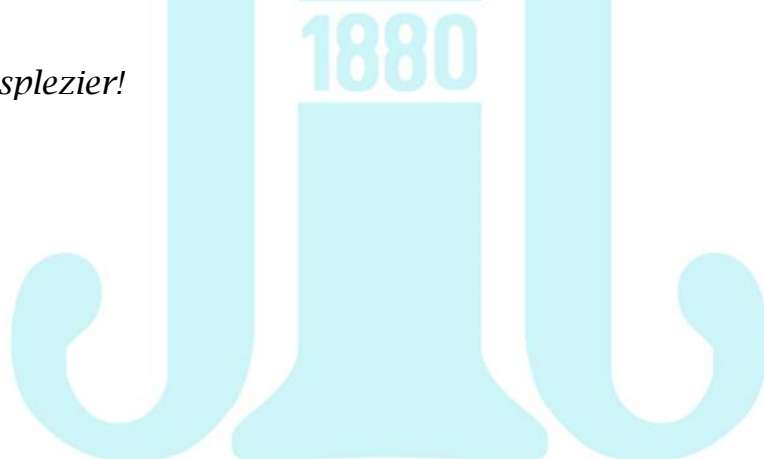

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

HET STANDPUNT VAN STÉPHANIE

monoloog in twee bedrijven

1880
door

Monique Jacqmain

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2014
Nr.2657

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *HET STANDPUNT VAN STEPHANIE* op te voeren moet de naam van auteur *MONIQUE JACQMAIN* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2000/0220/048
ISBN- 978- 90-385-06944

© 2000 Toneelfonds J. Janssens/Monique Jacqmain
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

PERSONAGE

(1 dame)

PRINSES STÉPHANIE VAN BELGIË

DE STEMMEN VAN TWEE KAMERMEISJES

SAMENVATTING

Lente 1945. De stokoude prinses Stéphanie van België, dochter van Leopold II, verwacht dat de Sovjetroepen ieder ogenblik het kasteel op het Hongaarse platteland kunnen binnenvallen waar ze met haar tweede echtgenoot leeft. Ze vreest dat ze haar zullen doden, en maakt de balans van haar leven op. Aan twee kamermeisjes, die zich uit schrik voor de soldaten in een wandkast hebben verstopt, vertelt ze over haar Spartaanse opvoeding, haar liefdeloos huwelijk met kroonprins Rudolph van Oostenrijk en diens zelfmoord in Mayerling, waarvoor de publieke opinie haar destijds verantwoordelijk stelde. Ze maakt van de gelegenheid gebruik om een paar fabeltjes te ontkrachten, en om uit te leggen hoe zowel de sfeer aan het Weense hof als de losbandige levenswijze van Rudolph haar jeugdige idealen in de kiem hebben gesmoord. Na zijn dood werd zij op politiek vlak als ballast beschouwd, maar privé vond zij het geluk. De enige schaduwzijde in haar latere leven was het gedrag van haar dochter, de wispelturige "rode aartshertogin", die tijdens de jaren '20 en '30 aan het hoofd van de 1 mei-stoeten liep...

EERSTE BEDRIJF

(In de verte weerklinkt kanongebulder. Stéphanie loopt zenuwachtig heen en weer door haar kitscherige slaapkamer)

STÉPHANIE : Meisjes, als jullie zo bang zijn moeten jullie maar alle twee in de wandkast blijven zitten tot het gevaar voorbij is. Trouwens, die panische angst van jullie is heel onredelijk. Per slot van rekening zijn Russen ook mensen, moet je maar denken. Wees blij dat we tenminste van die verschrikkelijke Duitse soldaten verlost zijn, die zo lang in het kasteel hebben gebivakkeerd. Misschien krijgen we nu wat meer te eten, wie weet. Trouwens, wat kan jullie overkomen? Waar zijn jullie eigenlijk zo bang voor?

STEM VANUIT DE WANDKAST : De Russen zullen ons verkrachten...

STÉPHANIE : *(streng)* Dat woord wil ik niet meer horen, begrepen? Er zijn zo van die dingen die een beschaafd persoon hooguit mag denken, maar nooit luidop zeggen. En daarbij, ik heb toch beloofd dat ik jullie zou beschermen? Ik zie er uit als een weerloze, zieke vrouw van over de tachtig, ja, maar de Russen zullen toch ook wel weten dat in dit kasteel de prinses woont die ooit keizerin van het Oostenrijks-Hongaarse rijk had moeten worden, als alles normaal was verlopen? Ze zullen toch wel weten dat ze mij eerbied verschuldigd zijn?

(Mijmert) Maar toch... hoeveel mensen beseffen er tegenwoordig dat de weduwe van kroonprins Rudolph nog altijd in leven is? Hoeveel mensen weten er nog dat de *place Stéphanie* in Brussel naar mij is genoemd? En de *avenue Louise* naar mijn oudste zuster?

Over wat in Mayerling is gebeurd zijn er idiote films gemaakt en snertromannetjes geschreven, maar wie heeft er ooit beseft dat ik en niemand anders het enige echte slachtoffer was van die tragedie? Iedereen denkt dat het om een passionele moord en zelfmoord ging... laat mij niet lachen! Er is zelfs geïnsinueerd dat Mary Vetsera zou gestorven zijn aan de gevolgen van een ab... van een miskraam, en dat de

kroonprins daarna uit pure wanhoop de hand aan zichzelf zou geslagen hebben. Wat een flauwekul! Met liefde had het allemaal niets te maken, tenminste niet van zijn kant.

Mary Vetsera... oh god, de mensen moesten eens weten wat een banaal type het was. Een fris jong meisje van zeventien, met een exotisch gezichtje, en daarmee is alles gezegd. Van die dametjes zoals zij liepen er aan het hof veel rond, men noemde ze de hygiënische gravinnen. Hygiënische gravinnen ten behoeve van de aartshertogen. Ze was een van de velen. De kroonprins kon alle vrouwen van Wenen krijgen, en hij heeft daar dan ook gretig gebruik van gemaakt. Weten jullie dat hij in zijn eerste testament “een kus naliet aan alle mooie vrouwen van wie hij gehouden had”? En dat, toen hij in Brussel mijn hand kwam vragen aan mijn doorluchtige vader, een maîtresse van hem in zijn koets zat te wachten tot hij weer uit het paleis van Laken te voorschijn kwam? Een actrice, pfff, een derderangsactrice dan nog wel. Natuurlijk ben ik dat pas vele jaren later te weten gekomen. In zijn ogen onderscheidde Mary Vetsera zich van zijn overige liefjes alleen maar door het feit dat ze bereid was samen met hem te sterven. Een romantische aanstelster was het: toen ze haar lijk naast dat van de kroonprins vonden lag ze in een theatrale houding op bed, met het haar los over de schouders en een rode roos in de handen. Maar één ding moet ik haar nageven: *zij* was wel degelijk op de kroonprins verliefd.

STEM VANUIT DE WANDKAST : En u, Keizerlijke Hoogheid? Was u op de kroonprins verliefd?

STÉPHANIE : Wat zeg je? Of *ik* op de kroonprins verliefd was? Maar meisje toch, dat is typisch zo'n vraag voor volksmensen. Weet je dan niet dat koningskinderen bijna nooit hun hart mogen volgen? Ja, er zijn een paar uitzonderingen, dat geef ik toe: de huidige koning der Belgen, Leopold III, is ooit uit liefde met een Zweedse prinses getrouwd. Maar zijn zuster, bijvoorbeeld, prinses Marie-José! Die wilde als jong meisje maar één ding, geschiedenis studeren aan de Sorbonne – alsof een prinses van koninklijken bloede zomaar naar de universiteit kan gaan! Ze was pas negen toen haar gouvernante al een foto van de Italiaanse kroonprins Umberto op haar nachttafeltje zette, met het dringend verzoek dat portret veel en aandachtig te

bekijken. En op haar twaalfde werd ze naar een kostschool in Florence gestuurd, om er alvast Italiaans te leren. Stel je voor, nadat ze in die stad een paar musea had bezocht zei ze tegen haar moeder, koningin Elisabeth, dat ze later alleen maar met een geniaal schilder als Giotto wilde trouwen...

En dan mijn eigen moeder, koningin Marie-Henriette. Die was vijftien toen haar officieel werd medegedeeld dat er een huwelijk was gearrangeerd tussen haar en de toekomstige koning der Belgen. Ze rebelleerde: ze zei tegen haar ouders dat geen haar op haar hoofd eraan dacht te trouwen met een man die ze nog nooit had gezien. Maar ze moest wel inbinden, er werd haar geen keuze gelaten. En hoe dat huwelijk afliep is een publiek geheim: mijn doorluchtige papa, Leopold II, je weet wel die koning met zijn lange witte baard, had helemaal geen aanleg voor een normaal gezinsleven; hij zocht zijn vertier liever buitenshuis, bij vrouwen die... nou ja.

Met mij ging het niet anders. Ook ik was pas vijftien toen er afspraken werden gemaakt tussen mijn doorluchtige ouders en het keizerlijke hof in Wenen. En dat gebeurde òòk achter mijn rug. Een teken aan de wand was het feit dat ik voor de eerste keer een avondjurk mocht aantrekken en op een galadiner verschijnen op een dag dat Hare Majesteit keizerin Elisabeth in Brussel was – wat fluister je daar, *Sissi*? Hoe durf je je zo uit te drukken, besef je wel dat je het over een keizerin hebt? Pas veel later drong het tot mij door dat ze mij kwam keuren, zoals een paardenfokker een merrie keurt. Want dat was ik in haar ogen: een fokmerrie, niets meer. Tijdens het diner voelde ik haar koele blik onophoudelijk op mij rusten. Ze monsterde mij van kop tot teen. Ze heeft die dag nog net mijn benen niet betast en mijn mond niet opengetrokken om te zien of ik een gaaf gebit had. Ik hechtte er verder geen belang aan, want ik was veel te blij met mijn eerste avondjurk. Een paar dagen later werd ik door mijn ouders ontboden. Mijn doorluchtige vader zei mij op zijn allerplechtigste toon: “De erfprins van Oostenrijk-Hongarije heeft ons jouw hand gevraagd. Je moeder en ik zijn een dergelijk huwelijk genegen. Wij hebben beslist dat je de toekomstige keizerin van Oostenrijk en koningin van

Hongarije zal zijn. Ga nu naar je kamer en laat ons morgen weten wat je hiervan vindt”. Ik keek naar mijn moeder, ze knikte goedkeurend.

Totaal over mijn toeren ging ik naar mijn kamer. Wat viel er nog te kiezen? Mijn ouders hadden voor mij beslist. Wat kon ik anders doen dan gehoorzamen? Jawel papa, jawel, mama. Tot uw dienst. Nog iets: hoe kon mijn moeder, die zelf met een onbekende man was getrouwd en een slecht huwelijk had, met een dergelijk plan instemmen? Anderzijds had ik, in mijn naïviteit, het volste vertrouwen in de wijsheid van mijn doorluchtige papa. Hij had ongetwijfeld "het beste" met mij voor. Bovendien was ik er mij terdege van bewust dat ik onder de Europese prinsessen op huwbare leeftijd was uitverkoren om te trouwen met de troonopvolger van het oudste en machtigste regerende vorstenhuis van Europa. Welk jong meisje zou dit niet als een buitengewone gunst hebben beschouwd? In mijn verbeelding zag ik mij al op een troon zitten, met een scepter in de hand en een met edelstenen bezette gouden kroon op het hoofd. Ik kende Rudolph dan wel niet, maar ik begreep dat mij in Wenen een edele taak wachtte: zieken verzorgen, slachtoffers van natuurrampen troosten, scholen bezoeken, aalmoezen uitdelen aan behoeftigen, kortom iets van de luister die mij omringde op het gewone volk laten afstralen. (*sarcastisch*) Was dat niet mooi?

Waar blijven die Russen nu toch? Tussen haakjes, ik ben jullie beiden heel erg dankbaar dat jullie niet, zoals de rest van het personeel, zijn gaan lopen nadat het porselein, het zilver, het kristal, de kostbare schilderijen ingepakt waren en op een veilige plaats verstoppt. De lafaards konden er niet vlug genoeg vandoor gaan. Je meesteres in de steek laten als de toestand gevaarlijk wordt, het is me wat moois. Wat een geluk dat ik tenminste nog op jullie kan rekenen...

STEM VANUIT DE WANDKAST : Graag gedaan, Keizerlijke Hoogheid..

STÉPHANIE : Als ik heel eerlijk mag zijn was er nog een andere reden die mij ertoe dreef het huwelijksaanzoek van Rudolph te accepteren. Misschien zou ik aan het Weense hof wat gelukkiger worden dan ik nu was. Jullie denken waarschijnlijk dat koningskinderen een zorgeloze jeugd beleven, dat ze in weelde baden en dat al hun

grillen worden ingewilligd. Vergeet het maar! Jullie zijn in dat opzicht veel en veel gelukkiger dan wij. Wij moesten ons aan een ijzeren discipline onderwerpen.

STEM VANUIT DE WANDKAST : Wat bedoelt u daar precies mee?

STÉPHANIE : In het kasteel van Laken stonden de vensters altijd wagenwijd open, ook bij vriesweer, zodat mijn zusjes en ik dikwijls met winterhanden rondliepen, en dus konden wij slechts met moeite de pen vasthouden waarmee wij ons huiswerk moesten maken. Dat heette dan “een maatregel om ons lichaam te sterken”. Het kasteel werd nauwelijks verwarmd, en de kinderkamer al helemaal niet. Tijdens de winter gebeurde het vaak dat het water in de teil waarin wij ons moesten wassen bevroren was. Daarbij komt nog dat we, buiten de feestdagen, winter en zomer in lichte, katoenen jurken moesten rondlopen. O ja, we hebben er een gezond lichaam aan overgehouden, reken maar...

We mochten vooral niet opgroeien als ijdeluiten. Geen spiegels in de kinderkamer. Geen verwarming, geen stromend water. Pispotten onder het bed. We moesten ons blindelings en in volstrekte stilte wassen en aankleden. Iedere vorm van verwennerij was uit den boze. Op het einde van de maaltijden kwam een lakei ons systematisch fruit of gebak aanbieden, dat we even systematisch behoorden te weigeren. Soms werd het een lakei te machtig, hij stopte ons dan na de maaltijd stiekem wat lekkers toe. Aan tafel mochten wij alleen maar praten als ons een vraag werd gesteld; de koning zat meestal de krant te lezen en wilde daarbij niet worden gestoord. Ook als mijn doorluchtige moeder het waagde iets te zeggen liet hij verstaan dat hij dit niet apprecieerde. Na het middagmaal moesten wij onze ouders naar de studeerkamer van de koning volgen; hij nam dan zijn post door, en belangrijke dossiers, en ook daar mocht niemand hem uit zijn concentratie halen. De koningin zat dan maar te lezen of te borduren, en wij kinderen keken uit het raam en verveelden ons stierlijk. Na een uur of zo gaf de koning met een handgebaar te kennen dat wij de kamer mochten verlaten.

Neen, enige menselijke warmte mochten de vrouw en de kinderen van Leopold II van hem niet verwachten. Het werkwoord *knuffelen* maakte geen deel uit van zijn woordenschat. Buiten de officiële gelegenheden zagen mijn zusjes en ik hem

slechts tweemaal per dag. Bij het binnenkomen van de kamer moesten wij in stilte zijn hand gaan kussen, die hij dan heel vormelijk met een zegenend gebaar op ons hoofd legde. En daarmee was voor hem de kous af. Toch waren er heel af en toe aangename verrassingen. Tijdens een wandeling door de koninklijke serres plukte hij ooit eens een gardenia en overhandigde die met een hoofse buiging aan Louise. Mijn zuster was zo verbouwereerd dat ze zich geen houding wist te geven en begon te stotteren. Het is dan ook maar één keer gebeurd, en zelf heb ik nooit een bloem van Leopold II gekregen...

Goede manieren werden ons door gouvernantes bijgebracht, waarvan de meeste pure sadisten waren. En ook dat is later niet veranderd: Marie-José, je weet wel, die Belgische prinses waarover ik het al had, is ooit door een gouvernante vijf uur achter elkaar op haar stoel vastgebonden, omdat ze, koppig als ze was, weigerde spruitjes te eten. Ze had een hekel aan spruitjes. De gouvernante liet enkel haar rechterarm vrij, zodat het kind een vork kon vasthouden, en verliet daarop de kamer voor de rest van de middag. Een paleiswachter moest erop toezien dat het prinsesje haar bord leegat. Ik denk dat hij haar toen een beetje geholpen heeft, want Marie-José was toen al een keikop... die liet zich niet doen, zoals ik...

Zitten jullie gemakkelijk in die kast? Is er lucht genoeg? Kunnen jullie iets zien?

STEM VANUIT DE WANDKAST : (*schaapachtig*) : Jawel, Keizerlijke Hoogheid...

STÉPHANIE : Wel, denken jullie nu nog altijd dat koningskinderen een zorgeloze jeugd hebben? Geloof mij, het is soms beter een assepoester te zijn dan een prinses... Hadden jullie graag zo'n gouvernantes gehad? Het waren niet alleen cipers maar ook spionnen en klikspanen, die ons minste "vergriep" steevast aan onze ouders gingen rapporteren. Ze mochten zelf beslissen welke sanctie er op iedere misdaad moest volgen. De lichtste straf van allemaal was dat wij een paar dagen niet mochten spelen met onze lieve poedeltjes Bijou en Filou. De ergste straf was dat we uren achter elkaar op onze blote knieën op gedroogde erwten moesten blijven zitten, in de kleine, donkere, benauwde ruimte tussen de deuren die de kamers van het paleis van elkaar scheidten en die bij zo'n gelegenheden op slot werden gedraaid. Een brutaal antwoord, of het niet kennen van onze lessen, werd met een

rietje afgestraft. Het had geen zin ons bij onze ouders over die opvoedingmethodes te gaan beklagen. De koningin moest bovenop haar ongelukkig huwelijk ook nog de dood van haar enig zoontje verwerken; ze was in de loop der jaren ongevoelig geworden voor het verdriet van andere mensen. De koning kon je met dergelijke futiliteiten niet lastigvallen; overigens, hijzelf kon ook aardig met het rietje overweg. Louise was dol op perziken; op een dag had ze de verleiding niet kunnen weerstaan, ze had er een van een boom in de paleistuin geplukt en opgegeten. Maar de koning had zijn perziken geteld, en Louise werd door hem vakkundig met het rietje bewerkt. Ja, diezelfde Louise aan wie hij ooit in een vriendelijke bui een gardenia had geschonken...

Zal ik een potje thee voor jullie zetten? Of een potje koffie? Dat is het minste dat ik voor jullie kan doen. Vandaag draaien we de rollen maar eens om! Waar is de spiritusbrander?

(Ze rommelt onhandig in een kast, vindt na enig zoeken een spiritusbrander en een waterketeltje, probeert vruchteloos de brander met een lucifer aan te steken, slaagt er uiteindelijk toch in. Ze haalt nu drie kopjes en drie schoteltjes uit de kast)

Wat wordt het, koffie of thee? Echte koffie hebben wij niet meer in huis, het wordt dus *ersatz*. Hopelijk is hij niet van geroosterde eikels gemaakt...

STEMMEN UIT DE WANDKAST, SAMEN : *(schaapachtig)* Voor mij liefst koffie, Keizerlijke Hoogheid.

STÉPHANIE : Waar was ik gebleven? Oh ja. Nadat ik de hele nacht lang de voor- en nadelen van een huwelijk met de erfopvolger van het rijk van de dubbele adelaar tegen elkaar had afgewogen stond mijn besluit vast. Ik zou niet tegenstribbelen, zoals mijn doorluchtige moeder destijds had gedaan. Van wederzijdse liefde kon er geen sprake zijn, dat spreekt vanzelf, maar misschien zou er na verloop van tijd toch zoiets als *camaraderie* tussen ons kunnen groeien. Die middag kwam ik met vaste tred de eetkamer binnen. Mijn ouders bekeken mij allebei met een onderzoekende blik. Voor de eerste keer in mijn leven waagde ik het in hun aanwezigheid mijn mond open te doen zonder dat mij iets was gevraagd. Ik zei dat

ik ermee instemde met kroonprins Rudolph in het huwelijk te treden. Daarop weerklonk een dubbele vreugdekreet, en mijn ouders sloten mij spontaan in hun armen. (*Grimmig*) Het kleine België omarmde de grote Oostenrijks-Hongaarse monarchie. De leeuw legde zijn klauw op de dubbele adelaar...

Ze lieten er geen gras over groeien. Rudolph zat in het salon naast de eetkamer al op mij te wachten. We mochten heel even alleen zijn. Voor ik hem op die dag in levenden lijve ontmoette had ik zelfs nog nooit een foto van hem gezien. Het bleek een magere jongeman te zijn, uiterst zenuwachtig, al een beetje kalend, met kraaloojjes en een dun snorretje. Hij was maar een heel klein beetje groter dan ik. Niet bepaald een droomprins, hoewel, met zijn gala-uniform had hij toch enige allure. We wisselden haastig enkele woorden. Zijn Frans bleek al even stuntelig te zijn als mijn Duits gestamel. Na een paar minuten zwaaiden de deuren van het salon open en kwamen mijn doorluchtige ouders binnen om ons hun zegen te geven. Ze waren zo vriendelijk ons toestemming te verlenen om elkaar te tutoyeren. Uit dankbaarheid maakte ik voor hen beiden een *révérence*. Rudolph complimenteerde mij: “*Stéphanie, tu as vraiment fait là un beau révérence*”.

STEM VANUIT DE WANDKAST : Wat wil dat zeggen, Keizerlijke Hoogheid?

STÉPHANIE : Dat begrijpen jullie niet maar dit is fout. Het moet zijn "*une belle révérence*".

En als het dan nog met een Weens accent wordt uitgesproken...

De verlovingsring die de kroonprins daarop aan mijn vinger schoof was prachtig. Dit was maar een voorsmaakje van de luxe waarmee ik tijdens de volgende weken en maanden zou worden overstelpt. Gedaan met de katoenen jurken en met dat éne avondtoilet. Ons huwelijk moest nog even worden uitgesteld, want, hoe moet ik dat zeggen, (*preuts*) op mijn vijftiende was ik nog een groentje, maar dat liet ons tenminste de tijd om ons op dit huwelijk grondig voor te bereiden. Nadat Rudolph weer was afgereisd – ik zou hem voor ons huwelijk niet meer terugzien - begonnen in België tientallen naaisters koortsachtig aan een elegante uitzet voor mij te werken. Vooraleer ik zelf naar Wenen vertrok werd die uitzet een paar dagen in het Koninklijk Paleis uitgesteld, en het volk kwam massaal naar Brussel om hem te bewonderen.

Nemen jullie suiker? Melk kan ik nergens vinden. Wat ontbreekt hier nu nog? Oh ja, lepeltjes.

(Ze legt drie lepeltjes bij de kopjes. De waterketel fluit.. Ze schenkt koffie uit, met de onhandige gebaren van iemand die zoiets niet is gewend)

Waar blijven die Russen toch?

In Oostenrijk vroeg iedereen zich inmiddels af hoe de toekomstige bruid eruitzag. Vanuit Wenen stroomden er aanvragen toe om foto's van mij op te sturen. Ze kregen er blijkbaar niet genoeg van, de secretarissen van de koning hebben er meer dan tweeduizend moeten verzenden. Ik was al populair voordat ze mij gezien hadden! Keizerin Elisabeth, mijn toekomstige schoonmama, moest zich schrap zetten! Het was algemeen bekend dat ze niet alleen een beeldschone vrouw was, maar ook uitermate ijdel; nu er een concurrente op komst was, die zoveel jonger was dan zij, zal ze wel een paar moeilijke ogenblikken hebben doorgemaakt... Weten jullie hoe ze mij achter mijn rug noemde? De dromedaris, of "le vilain chameau belge".

STEM VANUIT DE WANDKAST : Le vilain chameau belge?

STÉPHANIE : *Chameau* betekent "kemel, kameel", maar ook "pestwif"... *Vilain* betekent "lelijk". *(Grinnikt, imiteert Sissi)* "Lieve God, wat een lelijk mormel! Zo te zien heeft ze te lang in de vitrine gelegen! Het is nog net geen albino! De liefjes van Rudolph moeten echt niet bang zijn dat hij een trouw echtgenoot wordt!"

En onze ambassadeur in Brussel had daarvoor een paar rapporten gestuurd die al even flatteus waren... *(imiteert de ambassadeur)* De jonge prinses is keurig opgevoed, maar de eerlijkheid gebiedt mij Uwe Majesteiten te zeggen dat ze niet bepaald een schoonheid is. Ze is heel groot voor haar leeftijd, en heeft vooral lange armen en benen. Het valt te vrezen dat ze, aangezien ze nog niet volwassen is, nog meer zal groeien. Haar gezicht is vrij uitdrukkingloos; ze heeft kleine, dicht bij elkaar staande, roodomrande oogjes, en de lange neus van Leopold II. De enige

pluspunten zijn haar blanke teint en de mooie, fijne handen van de Orléans, die zij blijkbaar van haar grootmoeder, koningin Louise-Marie, heeft geërfd. Haar bewegingen zijn vrij hoekig, maar hopelijk verandert dit nog als ze wat ouder en zelfbewuster wordt. (*Schaterlacht*) Het was waar! De man had gelijk!

Daar stond dan weer tegenover dat aartshertog Rudolph onder de indruk was van mijn vele kwaliteiten. Hij schreef vanuit Laken naar zijn vroegere huisonderwijzer, die inmiddels een goede vriend van hem was geworden: "In Stéphanie heb ik een echte engel gevonden, een lief, trouw schepseltje dat mij liefheeft, een charmante en tactvolle gezellin, die mij zal helpen en bijstaan in mijn moeilijk leven". Ik heb de brief later met eigen ogen gezien! Natuurlijk had ik hem NIET lief, maar het was toch vriendelijk van hem om zoiets te schrijven.

En toen kwam dan eindelijk de dag waarop ik met mijn doorluchtige ouders naar Wenen zou afreizen. Toen ons koninklijk gezelschap in Brussel op de trein stapte zag het perron zwart van het volk, en het gejuich was niet uit de lucht. Ik had de indruk dat zowat de hele Belgische bevolking mij kwam uitwuiven, en heel even kreeg ik het te kwaad. Op het ogenblik dat ik mijn tranen de vrije loop wilde laten kwam mijn moeder mij ter hulp. Ze fluisterde mij streng toe dat een prinses van koninklijken bloede, hoe jong ze ook is, in staat moet zijn haar emoties in toom te houden.

(Ze neemt de volle kopjes voorzichtig van tafel, en brengt ze even voorzichtig naar de wandkast, die ze op een kier opent om de kopjes aan de nog steeds onzichtbare meisjes te geven)

Onze huwelijksdag... Hij begon goed en eindigde ongelooflijk slecht. Terwijl mijn kamenierster mij 's morgens bij mijn toilet hielp kwam Clémentine de kamer binnengestormd - mijn jongste zusje, die acht jaar oud was en voor wie dit het eerste plechtige evenement uit haar leven was. Ze bleef pal staan, vouwde de handen en riep uit: "Stéphanie, er is geen twijfel mogelijk, je bent het mooiste, elegantste bruidje van heel de wereld!" Ik moet zeggen dat ik nogal geneigd was

dit zelf te geloven. Mijn bruidsjurk was uit prachtig, zwaar, zilverkleurig brokaat gemaakt. Op de sleep waren er rozen en guirlandes met zilverdraad geborduurd. De Brusselse adel had mij een gouden waaier geschonken; en in mijn haar stak een diamanten sieraad dat ooit nog aan keizerin Maria-Theresa had toebehoord: een cadeau van mijn aanstaande schoonvader, keizer Frans-Joseph. Ja, ik was ongetwijfeld een mooie bruid. Al weet ik dat ze er in Wenen toen anders over dachten. Wenen is een wrede stad. Vooral de Wienerinnen lieten zich niet onbetuigd.

(Parodieert) Het is moeilijk zich een vrouwmens voor te stellen dat er minder aantrekkelijk uitziet. Bekijk mij dat stoppelig geel haar, die magere rode armen! En ze heeft zo te zien geen wimpers en geen wenkbrauwen! Nu weten we tenminste hoe Belgische boerinnen er op hun trouwdag uitzien! Als ze haar dan nog ietwat fatsoenlijk hadden aangekleed! Wat een smakeloze jurk! En wat heeft haar *coiffeuse* bezielde toen die zo'n onflatteuze toren op haar kop heeft neergeplant, uitgerekend op haar trouwdag! Heeft die dan niet gezien dat het haar van dat mormel pas op de helft van haar schedel begint? Zoiets kan je eventueel nog wegmoffelen met een frou-frou of zoiets; maar neen, ze hebben die stoppels strak naar achter getrokken, zodat het nog meer opvalt dat het mens half kaal is!

In café Sacher en in café Schwarzenberg werd er bij het taartjes eten nogal wat afgeroddeld *(Parodieert)* : Verlegen? Noemen jullie dat een verlegen meisje? Integendeel, ze is er zich heel erg van bewust dat ze een Keizerlijke Hoogheid is. Banaal is ze, ja, banaal en zelfvoldaan.

Die Weense sletjes, die *süsse Mädele* staan bekend om hun scherpe tong... *(Parodieert)* Heb je ook gehoord hoe stil en treurig het jawoord van Rudolph klonk? Het was de arme schat duidelijk aan te horen dat hij tegen zijn zin trouwt. En heb je gehoord hoe triomfantelijk het jawoord van Stéphanie door de hele kerk schalde? Oh, wat is dat mens blij dat ze een kroonprins te pakken heeft gekregen!

(Kanongebulder dichterbij)

Toneelfonds J. Janssens – Te Boelaerlei 107 – 2140 Bght Antwerpen
Tel 03 366 44 00 . Fax 03 366 45 01 . info@toneelfonds.be

Let er maar niet op. Het zal nu niet lang meer duren... (*Pauze*)

STEM VANUIT DE WANDKAST : Keizerlijke Hoogheid, hebt u al die mooie kleren en die juwelen nog?

STÉPHANIE : Ja hoor, ik zal ze jullie bij gelegenheid wel eens laten zien, maar op dit ogenblik zitten ze weggeborgen op een plaats waar die bolsjewieken ze zeker niet zullen gaan zoeken.

Och, waarom zou ik jullie gaan vervelen met alle details van die dag? De kroonprins en ik werden met attenties en cadeaus overladen. Johan Strauss had speciaal voor ons huwelijk een wals gecomponeerd, *Myrtensträusse* ! De allerhoogste adel van Europa was in de kerk aanwezig, en na afloop ook op het galadiner. Het hoogtepunt van de dag was voor mij toch het ogenblik waarop ik, vlak voor de inzegening van het huwelijk, naar mijn ouders keek om hun toestemming te vragen. Ze knikten mij allebei bemoedigend en zichtbaar ontroerd toe, en pas toen besepte ik ten volle wat een buitengewone eer mij te beurt was gevallen.

(*Verandert van toon*) Het diner en de receptie waren een beproeving. De etiquette aan het Weense hof bleek veel strenger te zijn dan wat ik in Brussel gewend was. De duur en de intensiteit van iedere begroeting, van iedere glimlach van mijnentwege, hing hier af van de rang van de toegesproken persoon. Alles was op een apothekersweegschaaltje afgewogen. De enige mensen die echt hartelijk zijn geweest waren mijn Hongaarse nichten en neven van moederszijde. Maar ik heb mij die dag – en ook later was dat niet anders – heel plichtbewust van mijn taak gekweten. Ik kreeg daar dan ook de nodige complimenten over vanwege de keizerlijke familie.

En toen was het feest voorbij. Om kwart voor zeven liet mijn echtgenoot mij verstaan dat hij het voor bekeken hield. Hij was zo ongedurig dat hij mij nauwelijks de tijd liet om van mijn ouders en mijn zusje Clémentine afscheid te nemen - Louise had niet naar de bruiloft kunnen komen omdat ze hoogzwanger was. De

kroonprins en ik stapten in een gesloten koets en reden naar kasteel Laxenburg, waar ook de keizer en de keizerin destijds hun wittebroodsweken hadden doorgebracht.

De rit duurde iets meer dan een uur. Het weer was koud en guur, het landschap volkomen oninteressant. We zwegen allebei. Het drong bijna onmiddellijk tot mij door dat wij elkaar niets te zeggen hadden. Waarover hadden wij kunnen praten? We hadden geen gemeenschappelijke interesses. Wij kenden elkaar nauwelijks. Toch vind ik dat Rudolph een inspanning had kunnen doen, mij tenminste een paar vriendelijke woorden had kunnen zeggen; maar neen, hij zat somber voor zich uit te staren en zweeg hardnekkig. Ik was bang en voelde mij verschrikkelijk eenzaam. Ik vocht helemaal alleen tegen mijn opkomende tranen - mijn moeder was er ditmaal niet bij om te zeggen dat prinsessen zich moeten beheersen.

Het voltallige personeel van het kasteel van Laxenburg stond ons op te wachten. En toen zonk de moed mij pas helemaal in de schoenen. Niet één vertrouwd gezicht was er bij, ze hadden mij verplicht van mijn Belgische hofdames afscheid te nemen. In mijn ogen zagen deze Oostenrijkse dienaars er allemaal even grimmig uit. En dan het kasteel zelf! Veertien kamers telde het, maar het was koud en vochtig, er hing overal een kelderlucht, en niemand had er ook maar aan gedacht ergens bloemen te zetten, al was het maar één boeketje, één ruikertje, om de jonge bruid welkom te heten.

En dan het gedrag van mijn echtgenoot tijdens die eerste nacht! *Quelle horreur!* Een gruwel was het. Ik wil hier niet in ongepaste details treden, maar de kroonprins toonde niet de minste consideratie voor het zestienjarig kind dat ik per slot van rekening nog was. Hij ging tekeer als een wild beest, en ik was nergens op voorbereid. Ik was zo groen als gras. Niemand, noch mijn doorluchtige moeder, noch mijn gouvernantes, noch mijn biechtvader, had mij verteld wat het huwelijksleven eigenlijk inhield.